

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 16 februari 1897, kl. 7 e. m.

Betänkande, angående vissa delar af tullbevillningen.

(1:a A.)

Förslag till ändringar i nu gällande tulltaxas bestämmelser rörande de egentliga lifsmedlen hafva vid innevarande riksdag framstälts:

dels, beträffande artikeln fläsk, i motionen n:o 19 inom Första Kam-maren af herr *J. P. Dahlberg* och motionen n:o 117 inom Andra Kam-maren af herr *C. G. Thor*, i hvilken sistnämnda motion herr *Oswald Emthén* instämt,

dels ock, beträffande artikeln potatis, i motionen n:o 114 inom Andra Kam-maren af herr *J. Nilsson* i Sorröd, med hvilken sju andra af kam-marens ledamöter instämt.

Tullen å fläsk utgår enligt sistlidet års Riksdags beslut med 30 öre för kilogram å rökt fläsk och 20 öre för kilogram å fläsk, andra slag.

Fläsk.

Nu hemställas af herr *Thor*, att tullen å rökt fläsk måtte nedsättas till 25 öre för kilogram, och af såväl herr *Dahlberg* som herr *Thor*, att tullen å fläsk, andra slag, måtte nedsättas till 10 öre för kilo-

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 5 Saml. 1 Afd. 2 Häft. (N:o 2).

gram; hvarjemte herr *Dahlberg* yrkar, att den tullnedsättning, som på grund af hans motion kan komma att ske, måtte tillämpas, så snart sådant i grundlagsenlig ordning kan ega rum.

Till stöd för dessa yrkanden anför motionärerna hufvudsakligen, dels att, då statsinkomsterna i följd af gynsamma konjunkturer i väsentlig mån öferskridit de beräknade samt ifrågavarande tull enligt motionärernas åsigt uteslutande drabbade den fattigare befolkningen, tiden kunde anses inne att minska denna beskattning, dels ock att tullen å fläsk icke vore en skyddstull, utan verkade som en ren finanstull.

Påståendet, att ifrågavarande tull icke skulle utgöra något skydd för den inhemska produktionen af fläsk, utan verka blott och bart som en finanstull, i det att amerikanskt fläsk genom sin stora fetthalt betraktades såsom en vara af helt annat slag än det svenska fläsket, anser utskottet icke riktigt, enär enligt utskottets förmenande svårighet icke förefinnes att inom landet producera fläsk af sådan fetthalt, som det amerikanska innehåller, och att sålunda under skyddet af den åsatta tullen med framgång täfla med utlandet på detta område. Med hänsyn härtill hemställer utskottet,

1:o att tullen å *fläsk, rökt*, måtte bibehållas oförändrad;

2:o att tullen å *fläsk, andra slag*, äfven måtte bibehållas oförändrad; samt

3:o att, vid bifall till hvad utskottet under punkterna 1:o och 2:o hemställt, herr *Dahlbergs* yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf honom föreslagna tullsatsen måtte anses hafva förfallit.

Potatis.

I sin ofvannämnda motion yrkar herr *Nilsson*, att Riksdagen måtte åsätta potatis, äfven krossad eller rifven, en tullsats af 50 öre för 100 kilogram äfvensom besluta, att denna tullsats må träda i kraft den 1 juli innevarande år.

I motionen anføres såsom skäl för dessa yrkanden följande:

»Då potatisen är ett af de säden, som kunna odlas i mer än tillräcklig mängd för landets behof, men det oaktadt icke åtnjuter tull-

skydd i likhet med andra säden eller hvitbetor, hvilka sistnämnda endast med fördel kunna odlas på den bättre jorden, då deremot potatisen hufvudsakligen och fördelaktigast odlas på den sämre jorden och inom de orter, som ej till nämnvärd afyttring kunna frambringa hvarken hvitbetor eller andra säden, som åtnjuta tullskydd, anser jag det inkonsekvent och som en orättvis lucka i vårt tullsystem, att ej såväl den jordegare och arrendator, som eger eller brukar den sämre jorden, icke lika väl som egare eller brukare af den bättre jorden erhåller behöfligt skydd för den handtering, som kunde utgöra hans förnämsta inkomst. Härtill kommer ytterligare, att vår inhemska potatis icke ens kan afyttras till städerna så fördelaktigt som den importerade, derigenom att landtmännen inom vårt land hafva att afyttra denna vara till återförsäljare inom städerna, hvilka härför i sin ordning blifva beskattade, då deremot den importerade kan utan extra kostnad försäljas såväl i minut som parti från i svensk hamn liggande skuta eller fartyg.

Vill man, såsom jag förmodar, framhålla, att denna vara utgör ett af de viktigaste behofven på den mindre bemedlades bord, vill jag härtill anföra: att det är mindre sannolikt, att varan härigenom fördyras, men större möjlighet för afnämare inom landet att få afsätta egna produkter; och då potatisodlingen, som lemnar en rätt betydlig arbetsförtjenst för yngre och mindre försigkomna arbetare på landsbygden, på samma gång den utgör den mindre jordegarens och torparens väsentliga inkomst af jordbruk på den magra jorden, torde detta mycket väl uppväga den möjliga prisstegring för städernas invånare, som härvidlag till början skulle kunna blifva en följd.»

Elhuru importen af potatis, hvilken under femårsperioden 1891—1895 i medeltal uppgått till 3,448,995 kilogram om året, är obetydlig i förhållande till landets årliga medelskörd af potatis, hvilken under samma tidsperiod utgjort 1,131,168,052 kilogram, samt på grund häraf någon af importen förorsakad väsentlig inverkan på priset å denna vara icke för landet i dess helhet torde ega rum, synes likväl detta förhållande icke utgöra tillräckligt skäl att undandraga potatisodlingen det ifrågasatta skyddet. Det kan enligt utskottets åsigt icke vara med billighet och rättvisa förenligt, att det skydd, som anses böra lemnas jordbruksnäringen i allmänhet mot den utländska konkurrensen, icke äfven skall komma den del af den jordbrukande befolkningen till godo, hvilken, såsom å åtskilliga trakter är fallet, på grund af jordmånens beskaffenhet är hufvudsakligen hänvisad till potatisodling. Synnerligast

utmed kusterna, dit den utländska varan utan större fraktkostnad kan införas och följaktligen lättare konkurrera med den inhemska, är det af vigt att erhålla ett sådant skydd mot importen särskildt af s. k. tidig potatis. Sådant potatis införes från länder, der densamma till följd af mildare klimat blir tidigare färdig än hos oss; och importen häraf icke blott är till skada för dem, som i närheten af de större städerna, der tidig potatis finner sin hufvudsakliga afsättning, drifva odling af sådan, utan torde äfven i viss mån kunna verka hämmande och försvärande på afsättningen af den senare färdiga potatisen. Förutom det skydd, som genom den föreslagna tullsatsen vinnes för potatisodlingen inom landet, bör äfven tagas i betraktande den omständigheten, att beträffande den tidiga potatisen, som under våren och försommaren utgör den hufvudsakligaste delen af ifrågavarande införsel, berörda tull utgör en rättvis beskattning för konsumenterna af denna öfverflödsvara.

Såsom motionären föreslagit, synes det utskottet lämpligt, att, derest Riksdagen besluter tull å potatis, detta beslut måtte så tidigt som möjligt vinna tillämpning.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

4:o) att *potatoes, äfven krossad eller rifven*, måtte åsättas en tull af 50 öre för 100 kilogram; samt

5:o) att, för den händelse tull åsättes potatis, Riksdagen jemväl måtte besluta, att denna tull skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa utgöras äfven under innevarande år från och med den 1 juli, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville förordna om beslutets trädande i kraft å nämnda tid.

Stockholm den 15 februari 1897.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. Cavalli.

Reservationer,

1:o i fråga om tullen å *fläsk, andra slag*:

dels af herrar friherre von Schwerin och Göransson;

dels af herrar Collander, G. Jansson, Lundström och S. M. Olsson, hvilka anfört:

»Då rökt fläsk icke kan anses höra till oundgängliga lifsförnödenheter, finna vi det vara af mindre vigt, om den vid sistlidet års riksdag beslutade tull derå af 30 öre för kilogram kvarstår oförändrad.

Helt annat är förhållandet med artikeln fläsk *andra slag*. Det är en hvar bekant, att amerikanskt fläsk (något annat torde ej i nämnvärd grad importeras) utgör ett af den arbetande befolkningens och särskildt den norrländske arbetarens viktigaste animala födoämnen, detta på grund af sin stora fetthalt, som gör detsamma till en helt annan vara än vanligt svenskt fläsk.

Då nu tullen å »fläsk, andra slag», efter hvad nedan skall visas, helt och hållet verkar såsom finanstull, synes det oss angeläget att genom dess afflyftande lindra de mindre bemedlade klassernas redau genom beslutade och gällande högre tullar å spannmål, mjöl m. m. fördyrade lefnadsvilkor, så mycket hellre som statskassan genom sistnämnda tullar erhållit en riklig tillströmning af penningar och därför ej är i behof af ökade inkomster; och styrkas vi i vår uppfattning derigenom, att vid innevarande riksdag flere motioner framkommit, som oförtydligt visa önskvärdheten af att kunna reservera någon del af dessa rikliga inkomster för framtida behof.

Att, såsom förut vid flere tillfällen af reservanter i utskottet framhållits, fläsktullen verkar endast såsom finanstull framgår oemotsägligt af följande statistiska redogörelse för fläskimporten:

År	Införsel, tons	Tullsats, öre
1888	5,448	*)
1889	4,798	20
1890	8,220	20
1891	6,338	20
1892	7,321	**)
1893	3,661	10
1894	6,020	10
1895	6,469	10
1896	12,272	10

Af dessa siffror synes, att införselmängden är alldeles oberoende af den vid en viss tidpunkt gällande tullsatsen, i det densamma kan hafva plötsligt stigit ett år med gällande högre tull för att sedermera sjunka ned, efter det tullen sänkts.

Importens vaxling utgör en trogen exponent för skogsafverknings- och exportrörelsen i Norrland, så att, då ökad verksamhet inträder, denna kräver en ökad införsel af amerikanskt fläsk, liksom ock motsatsen inträder vid minskning i skogsrörelsen; och något sammanhang mellan tullen och importsiffrorna förefinnes icke. Den betydande införseln sistlidet år, hvilken troligen icke kunnat här fullt exakt uppgifvas, är till en del resultatet af den naturliga handelsspekulationen i följd af senaste tullförhöjning, som först med innevarande år träd i tillämpning, men torde delvis finna förklaring i de under förra året rådande fördelaktiga konjunkturer för trävaruexporten och den på grund deraf motsedda ökning i arbetstillfällen i Norrland äfven under innevarande år.

Om således de tullsatser, som sedan år 1888 varit gällande, visat sig fullkomligt vanmäktiga att skydda jordbrukets förmenta intressen och endast verkat såsom en tyngande finanstull på de mindre bemedlades lefnadskostnader, lider det dock ej tvifvel, att man skulle kunna med en tullsats af *tillräcklig* storlek nå det mål, hvartill våra skyddsvänner sträfvat, nemligen att förse de norrländske arbetarne med inhemskt fläsk af lika stor fetthalt som hos det af dem, på grund af erfarenhet om dess lämplighet, eftersökta amerikanska fläsket, men hvilket

*) Från och med den 1 Juli 20 öre, förut fritt.

**) Från och med den 21 Juni nedsatt till 10 öre.

mål naturligen ej kan vinnas utan en oskäligen förhöjning i priset å denna förnödenhet, som vi äro öfvertygade att Riksdagen icke vill taga på sitt ansvar.

Ehuru vi helst skulle önskat, att denna skattebörd genom väckt motion om tullens borttagande kunnat helt och hållet affytas under de nuvarande rikliga statsinkomsterna, hafva vi måst inskränka oss att inom utskottet yrka, hvilket vi fortfarande vidhålla:

1:o) att tullen å fläsk, andra slag, måtte nedsättas från sitt nuvarande belopp, 20 öre, till 10 öre för kilogram; och

2:o) att, under förutsättning af bifall till hvad vi under punkten 1:o) hemställt, Riksdagen ville för sin del besluta, att tullnedsättningen må tillämpas, så snart sådant i grundlagsenlig ordning kan ega rum.»

dels af herr *Fredholm*, som yttrat:

»Då vid valen af ledamöter till Riksdagens Andra Kammare sistlidne höst inom vidt skilda tullpolitiska läger den meningen, att man för den närmaste framtiden skulle fasthålla vid status quo i tullfrågan, syntes hafva vunnit stor utbredning, vågade jag med anledning deraf inom utskottet uttala den förhoppning, att samma mening skulle vid behandlingen af alla så kallade stridstullar såsom läder-, tackjerns- och fläsktullen af utskottets flertal omfattas. Men då det visade sig att denna min uttalade förhoppning icke mottogs med sympati, åtminstone icke med en så beskaffad, att den inom utskottet skulle hafva kunnat göra förhoppningen till verklighet, så finner jag mig deraf föranlåten, att, med åberopande af motiveringen i den reservation, som jag fogade till bevillningsutskottets betänkande n:o 13 vid sistlidne riksdag, reservera mig mot utskottets nu fattade beslut att bibehålla tullen å fläsk oförändrad.»

dels ock, vid punkten 3:o)

af herr *Cavalli*, som ansett, att utskottets hemställan i nämnda punkt bort affattas sålunda: »att herr *Dahlbergs* yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf honom föreslagna tullsatsen å fläsk, andra slag, icke måtte af Riksdagen bifallas»;

af herrar *Stephens* och af *Burén*, hvilka instämt i herr *Cavallis* yttrande;

samt af herr *Philipson*, som ansett, att då någon ändring i gällande tullsats för artikeln fläsk, andra slag, icke blifvit af utskottet tillstyrkt, utskottet icke bort afgifva något yttrande i anledning af herr *Dahlbergs* yrkande angående tiden för den af honom föreslagna tullsatsens tillämpning.

2:o) i fråga om tullen å *potatis*:

dels af herrar friherre *von Schwerin* och *Göransson*;

dels ock af herrar *Collander*, *G. Jansson*, *Lundström*, *S. M. Olsson*, *Elis Nilson* och *Ola Persson*, hvilka anfört:

»Vid det förhållande att, enligt hvad af statistiken inhemtas, införseln af *potatis* under femårsperioden 1891—1895 utgjort i medeltal 3,448,995 kilogram, då deremot den årliga medelskörden under samma tidsperiod uppgått till icke mindre än 18,244,646 hektoliter — motsvarande, om en kektoliter antages väga 62 kg., 1,131,168,052 kg. — och importen således utgör endast $\frac{1}{1323}$ -del af landets produktion, torde berörda införsel alldeles uppenbart ej kunna anses hafva nämnvärdt inverkat på priset å den inhemska varan.

Större delen af den importerade *potatisen* består af så kallad tidig *potatis*, hvaraf införseln, i betraktande af det höga priset, icke torde i väsentlig mån förhindras genom åsättande af den föreslagna tullsatsen. Återstoden utgöres till stor del af *potatis*, afsedd att användas till utsäde; och det synes oss lika uppenbart icke vara en, från jordbrukets intresse sedt, välbetänkt åtgärd att genom åsättande af tull åstadkomma en förhöjning af priset å sådan vara, helst tillgång på utsäde af god och pålitlig beskaffenhet — om än taget från utländsk ort — är af största betydelse för ett rationellt bedrivande af *potatisodlingen*, men härjemte bör på intet vis förbises den skadliga verkan, en tull å denna vara skulle vid en möjligen *felslagen potatisskörd inom landet* utöfva, i det att den i sådan händelse otvifvelaktigt skulle ej obetydligt stegra priset å detta för den fattigare delen af befolkningen så nödvändiga livsmedel.

Såsom *finanstull* betraktad, i hvilket afseende den så kallade tidiga *potatisen*, såsom varande mera en öfverflödsvara, måhända skulle kunna anses utgöra ett lämpligt beskattningsföremål, synes dock ifrågasatta tull, som med beräkning af förutnämnda införselkvantitet och tullsats skulle tillföra statskassan en årlig inkomst af allenast något öfver 17,000

kronor, vara af så underordnad betydelse, att man, gent emot de påvisade olägenheterna, kan och bör afstå från densamma.

Då inom utskottet äfven från den skyddsvänliga sidan dels med styrka betonats de olägenheter för jordbruksnäringen, hvarom vi här förut erinrat, och dels med lika styrka framhållits, att åsättande af en tull, af sådan innebörd som ifrågavarande, endast kan vara egnad att väcka berättigad ovilja mot det ekonomiska system, hvori motionären med sitt förslag velat fylla en förment orättvis lucka, så föreställa vi oss, att Riksdagen skall fortfarande vilja häfda den ståndpunkt rörande ifrågavarande tull, som Riksdagen under senare åren intagit.

På grund af ofvanstående hafva vi inom utskottet påyrkat och som vi fortfarande göra:

1:o) att gällande tullfrihet för artikeln *potatis, äfven krossad eller rifven*, måtte bibehållas; samt

2:o) att herr J. Nilssons yrkande angående tiden för tillämpningen af den af honom föreslagna tullsatsen således måtte anses hafva förfallit.»

Härjemte har herr *Fredholm* begärt få antecknadt, att han icke deltagit i utskottets beslut angående tull å potatis.